

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 449/2017-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, Radlinského 47, Dolný Kubín, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 800 € (slovom osemsto eur), ktoré j e Okresný súd Námestovo p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Námestovo j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 439,30 € (slovom štyristotridsaťdeväť eur a tridsať centov) na účet advokátky JUDr. Michaely Pagáčikovej, Radlinského 47, Dolný Kubín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 449/2017-17 zo 4. júla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejedanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že k porušeniu ich základných práv došlo nečinnosťou a nezákonným postupom okresného súdu v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013, v ktorom vystupujú na strane žalobcov. Podľa nich napadnuté konanie predstavuje skutkovo a právne jednoduchú vec, ktorá si nevyžaduje zložité dokazovanie úlohou súdu, avšak napriek tomu, že k doručeniu žaloby okresnému súdu došlo ešte 6. júna 2013, do dnešného dňa nebola vec v rámci prvostupňového konania rozhodnutá. Od podania návrhu na okresnom súde v priebehu takmer 4 rokov trvania konania okresný súd uskutočnil pojednávania v termínoch 29. apríl 2014, 12. február 2015 a 17. marec 2016. Posledné pojednávanie uskutočnené 17. marca 2016 sa nerealizovalo (bolo zmarené pre neospravedlivenú absenciu advokáta žalovaných) a ďalšie pojednávanie vo veci v čase podania tejto sťažnosti nebolo ani len nariadené, hoci sťažovatelia nariadenie pojednávania opakovane písomne urgovali.

Sťažovatelia vidia nezákonnosť postupu okresného súdu nielen v jeho dlhodobej nečinnosti, ale aj napríklad v zbytočnom odročení pojednávania nariadeného na 17. marec 2016, a taktiež v tom, že okresný súd dosiaľ nerozhodol o procesnom návrhu sťažovateľov na zmenu účastníkov konania, ktorý sťažovatelia predložili súdu ešte v roku 2016, a to napriek tomu, že podľa v tom čase účinného Občianskeho súdneho poriadku [(§ 92 ods. 5); ďalej len „OSP“] bolo povinnosťou okresného súdu o takomto návrhu na zmenu účastníkov rozhodnúť najneskôr do 30 dní. A napokon je podľa sťažovateľov pochybením v konaní okresného súdu i skutočnosť, že okresný súd od roku 2013 neprijal žiadne procesné, resp. poriadkové opatrenie, ktorým by v prieťahoch v konaní a mareníu pojednávanií zabránil.

3. Postup okresného súdu sťažovatelia považujú za hrubé porušenie „... práva sťažovateľov na spravodlivý proces a za spôsobenie zbytočných prieťahov v konaní, ako aj za bezdôvodnú nečinnosť spočívajúcu v bezdôvodnom nenariadení pojednávanií, vykonávaní úkonov súdu s obrovskými časovými odstupmi, ale aj v nečinnosti súdu spočívajúcej v dlhodobom nerozhodnutí o procesnom návrhu na zmenu účastníkov konania, v nedodržiavaní procesných lehôt zo strany súdu a v neuložení žiadnych preventívnych - poriadkových opatrení tak, aby sa zabezpečilo preberanie zásielok účastníkmi konania a aby sa zamedzilo ďalšiemu mareníu pojednávanií...“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhlí, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov 1) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ], 2) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a 3) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ] na prerokovanie a rozhodnutie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v občianskom súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 3 C/40/2013 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Námestovo Ústavný súd SR prikazuje, aby v občianskom súdnom konaní vedenom pod sp. zn.: 3 C/40/2013 konal bez zbytočných prieťahov a prijal primerané poriadkové opatrenia aby sa zabránilo ďalším prieťahom v konaní a ďalšiemu zmareniu pojednávania v predmetnom konaní.

3. Sťažovateľke 1) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], Ústavný súd SR priznáva finančné zadostučinenie v celkovej výške 1.500 € (slovom jeden tisíc päťsto eur), sťažovateľke 2) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Ústavný súd SR priznáva finančné zadostučinenie v celkovej výške 1.500 € (slovom jeden tisíc päťsto eur), a sťažovateľovi 3) [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trvalé bytom [REDAKOVANÉ], Ústavný súd SR priznáva finančné zadostučinenie v celkovej výške 1.500 € (slovom jeden tisíc päťsto eur), ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky JUDr. Michaely Pagáčikovej, č. účtu : 2700854065/8330 vedený vo Fio Banka a.s, pobočka Žilina (IBAN SK68 8330 0000 0027 0085 4065) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť sťažovateľom 1) - 3) náhradu trov právneho zastúpenia v sume 439,30 € , ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky JUDr. Michaely Pagáčikovej, č. účtu : 2700854065/8330 vedený vo Fio Banka a.s, pobočka Žilina (IBAN SK68 8330 0000 0027 0085 4065) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

5. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. Spr 459/17 z 26. júla 2017, ktorého súčasťou bol aj prehľad priebehu napadnutého konania. V tomto stanovisku predsedníčka okresného súdu uviedla, že z prehľadu procesných úkonov je zrejmé, že od februára 2015 do marca 2016 nebol vo veci urobený žiadny úkon smerujúci ku skončeniu veci. V ďalšom priebehu konania súd rozhodoval o uplatnenom peňažnom nároku z dôvodu odročenia pojednávania konaného 17. marca 2016 v súlade s § 147a OSP účinným do 30. júna 2016, po priznaní ktorého podali žalovaní odvolanie a spis bol predložený krajskému súdu, odkiaľ bol vrátený 10. februára 2017. Z dôvodu preloženia zastupujúceho sudcu v predmetnom konaní na iný okresný súd bola vec 3. apríla 2017 pridelená na konanie ďalšiemu zastupujúcemu sudcovi, ktorý po naštudovaní veci bude v konaní pokračovať.

Predsedníčka okresného súdu v stanovisku ďalej uviedla, že z hľadiska právnej zložitosti prejednávaná vec o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu predkupného práva patrí medzi štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, hoci po skutkovej stránke môže byť v niektorých prípadoch vec s takýmto predmetom konania zložitou, vyžadujúcou si rozsiahle dokazovanie. V danom prípade na efektívnosť a rýchlosť konania má podľa predsedníčky okresného súdu vplyv aj počet strán sporu, s čím súvisí nemožnosť doručovania písomností, čo sa nepochybne prejaví aj na dĺžke konania. Na zistené prieťahy v období od februára 2015 do marca 2016 mal podľa predsedníčky okresného súdu vplyv odchod troch sudcov z okresného súdu, s čím súviselo prerozdelenie vecí do senátov iných sudcov, čím sa znižuje priestor zákonného sudcu na to, aby sa každej pridelenej veci venoval tak, aby nedochádzalo k porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

K podaniu sťažnosti na prieťahy sťažovateľmi 20. marca 2017 okresnému súdu predsedníčka okresného súdu uviedla, že tá bola prešetrená a vzhľadom na celkovú dĺžku konania, ako aj čiastočné prieťahy v predmetnom konaní bola ňou vyhodnotená ako dôvodná. Z uvedeného dôvodu predsedníčka okresného súdu nariadila v konaní dohľad v pravidelných trojmesačných lehotách na zabezpečenie plynulosti konania.

6. K vyjadreniu okresného súdu z 26. júla 2017 sa sťažovatelia vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 11. augusta 2017, v ktorom uviedli, že na podanej sťažnosti

trvajú v celom rozsahu, pričom opätovne poukázali na skutočnosť, že jednotlivé úkony súdu a pojednávania sú v napadnutom konaní vykonávané s obrovskými časovými odstupmi a jeho celková dĺžka sa tak javí ako neúmeraná.

Sťažovatelia taktiež uviedli, že už približne 4 kalendárne roky sú v stave právnej neistoty, pravidelne urgujú súd, písomnými žiadosťami opakovane vyzývajú k nariadeniu termínu pojednávania a žiadajú porušovateľa aby vo veci konal, zatiaľ však bezúspešne. Súdne konanie o skutkovo a právne jednoduchej veci je pre nich zároveň aj finančne neúmerne zaťažujúce, keďže pre zbytočne odročované pojednávania a pre nečinnosť súdu im vznikli neúmerné náklady za poskytnuté právne služby a hotové výdavky spojené s cestovaním na pojednávania.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom ústavný súd zistil takýto prehľad priebehu konania:

6. jún 2013 – doručenie žalobného návrhu,

18. jún 2013 – doručované poučenie o procesných právach a povinnostiach právneho zástupcovi žalobcov,

18. jún 2013 – doručovaná žaloba na vyjadrenie žalovaným spolu s poučením o ich procesných právach a povinnostiach,

8. júl 2013 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania,

16. júl 2013 – uznesenie č. k. 3 C 40/2013-57 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov pre žalobcov v 1., 3. a 4. rade,

12. august 2013 – doručenie vyjadrenia žalovaných v 1. až 16. rade (zastúpených spoločným právnym zástupcom) k žalobe,

3. február 2014 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania,

6. február 2014 – výzva okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku adresovaná žalobcom,

4. marec 2014 – záznam o zložení platby (zaplatenie súdneho poplatku),

19. marec 2014 – nariadený termín pojednávania na 29. apríl 2014,

14. apríl 2014 – doručenie vyjadrenia právneho zástupcu žalobcov k vyjadreniu žalovaných k žalobe,

29. apríl 2014 – pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účel poskytnutia lehoty účastníkom na mimosúdne vyriešenie sporu (na základe návrhu právneho zástupcu žalobcov) a právnenému zástupcovi žalobcov sa uložila povinnosť oznámiť v lehote 14 dní výsledok mimosúdnej dohody – okresný súd zároveň na návrh právneho zástupcu žalovaných na tomto pojednávaní vyslúchol prítomných žalovaných v 1., 4., 6., 8. a 16. rade, ako aj prítomnú žalobkyňu v 1. a 3. rade,

16. máj 2014 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania, keďže k mimosúdnej dohode medzi účastníkmi konania nedošlo,

10. december 2014 – nariadený termín pojednávania na 12. február 2015,

11. február 2015 – doručenie doplnenia vyjadrenia žalovaných k žalobe,

12. február 2015 – pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu zisťovania pobytu žalovanej v 2. rade – okresný súd zároveň súd vyslúchol na pojednávaní žalovaného v 3. a v 5. rade,

30. november 2015 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania,

27. január 2016 – nariadený termín pojednávania na 17. marec 2016,

17. marec 2016 – pojednávanie bolo odročené na neurčito na účel rozhodnutia o procesnom návrhu žalobcov na zmenu účastníkov konania z 10. februára 2016,

21. marec 2016 – doručenie podania žalobkýň v 1. a 3. rade, ktorým si uplatnili peňažný nárok pri odročení pojednávania v súlade s § 147a OSP,

27. jún 2016 – uznesenie č. k. 3 C 40/2013-176, ktorým okresný súd zaviazal žalovaných v 1. až 3. a v 5. až 16. rade zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 100 € a tiež žalobkyni v 3. rade sumu 100 €),

4. august 2016 – odvolanie žalovaných proti uzneseniu z 27. júna 2016,
14. september 2016 – zaslanie odvolania na vyjadrenie protistrane,
19. október 2016 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania,
12. december 2016 – spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
10. február 2017 – spis bol z krajského súdu vrátený s tým, že krajský súd uznesením č. k. 5 Co 380/2016-190 z 30. decembra 2016 uznesenie okresného súdu potvrdil (právoplatnosť nadobudlo 24. februára 2017),
22. február 2017 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania,
22. máj 2017 – doručenie žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania.

III.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru

Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania, resp. strana sporu podľa Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 (ďalej aj „CSP“) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť vychádza zo zásad Civilného sporového poriadku, a to v zmysle čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, resp.

§ 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Na druhej strane Civilný sporový poriadok kladie oveľa väčšie nároky a požiadavky aj na strany sporu a ich nesplnenie sankcionuje stratou sporu (napr. čl. 8, § 132, § 150, § 151, § 153, § 154 a ďalšie).

15. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústreďená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

16.1 Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že preskúmané konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy) nie je po právnej ani skutkovej stránke osobitne zložitý, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Možno iba čiastočne súhlasiť s tvrdením predsedníčky okresného súdu v stanovisku z 26. júla 2017 k ústavnej sťažnosti, že v danom prípade *„na efektívnosť a rýchlosť konania má vplyv aj počet strán sporu (účastníkov konania), s čím súvisí nemožnosť doručovania písomností, čo sa nepochybne prejaví aj na dĺžke konania“*, a to vzhľadom na to, že všetci žalobcovia boli v konaní zastúpení tým istým právnym zástupcom (a podobne aj všetci žalovaní), a teda v prípade nemožnosti doručenia písomností niektorému z nich, bolo v možnostiach okresného súdu o uvedenie aktuálnej adresy, príp. o zabezpečenie účasti strany sporu, ktorej nie je možné doručiť zásielky súdu, na pojednávaní, žiadať jej právneho zástupcu a vyhnúť sa tak zbytočnému predĺženiu konania.

16.2 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov, bolo správanie sťažovateľov v preskúmvanej veci. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že nezistil také skutočnosti, ktoré by v súvislosti s prietahmi v konaní bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľov. Sťažovatelia ako žalobcovia v konaní sa práve naopak aktívne zaujímali o stav veci a jej čo najrýchlejšie skončenie, čoho dôkazom sú žiadosti ich právneho zástupcu o nariadenie termínu pojednávania vo veci (podávané opakovane v priebehu napadnutého konania), ako aj ich sťažnosť na prietahy v konaní zo 17. marca 2017 adresovaná okresnému súdu.

16.3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

16.3.1 Ústavný súd je toho názoru, že v napadnutom konaní, ktoré sa začalo doručením žaloby okresnému súdu 6. júna 2013, vznikli prietahy ako dôsledok období nečinnosti okresného súdu, ako aj jeho neefektívnej, resp. nesústreďenej činnosti. Z pripojeného na vec sa vzťahujúceho spisu okresného súdu sp. zn. 3 C 40/2013 ústavný súd zistil zreteľné obdobie nedôvodnej nečinnosti okresného súdu, a to obdobie od 12. augusta 2013 do 6. februára 2014 (od doručenia vyjadrenia žalovaných v 1. až 16. rade k žalobe do vydania výzvy na zaplatenie súdneho poplatku) v trvaní takmer 6 mesiacov, počas ktorého okresný súd nevykonal žiadny úkon; od 12. februára 2015 (od odročenia pojednávania na neurčito z dôvodu zisťovania pobytu žalovanej v 2. rade) do 17. marca 2016 (do termínu ďalšieho pojednávania vo veci) v trvaní viac ako 13 mesiacov, počas ktorého okresný súd okrem nariadenia pojednávania na 17. marec 2016 pokynom z 27. januára 2016 nevykonal vo veci žiadny iný úkon. Od 10. februára 2017, kedy bol spis okresného súdu sp. zn. 3 C 40/2013 vrátený okresnému súdu z krajského súdu, je okresný súd opätovne nečinný a k nariadeniu termínu pojednávania vo veci aj napriek opätovným urgenciám zo strany právneho zástupcu žalobcov (žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania doručené okresnému súdu 22. februára 2017 a následne 22. mája 2017) minimálne k dátumu vypracovania stanoviska okresného súdu k ústavnej sťažnosti, t. j. k 26. júlu 2017, nedošlo (keďže z prehľadu úkonov okresného

súdu v napadnutom konaní, ktorý je súčasťou jeho stanoviska z 26. júla 2017 k ústavnej sťažnosti, nevyplýva, že by okresný súd v období od 10. februára 2017 až do uvedeného dátumu nariadil vo veci pojednávanie alebo vykonal vo veci iný procesný úkon).

16.3.2 Ako neefektívny možno hodnotiť postup okresného súdu pri prejednávaní veci, a to najmä jeho postup v súvislosti s nariaďovaním a odročovaním pojednávaní vo veci. Aj napriek tomu, že konanie trvá už viac ako 4 roky, okresný súd nariadil pojednávanie vo veci dosiaľ len trikrát. Prvýkrát bolo pojednávanie okresným súdom nariadené na 29. apríl 2014 a aj napriek tomu, že k odročeniu tohto pojednávania na neurčito došlo z dôvodu poskytnutia lehoty účastníkom konania (resp. stranám sporu) na mimosúdne vyriešenie sporu, a to na základe návrhu právneho zástupcu žalobcov. Pri nariaďovaní termínu ďalšieho pojednávania nepostupoval okresný súd plynulo, keďže ďalšie pojednávanie nariadil až pokynom z 10. decembra 2014 na 12. február 2015, t. j. až po takmer 7 mesiacoch od doručenia žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania, keďže k mimosúdnej dohode medzi účastníkmi konania nedošlo. Ďalšie pojednávanie okresný súd odročil na neurčito z dôvodu zisťovania pobytu žalovanej v 2. rade, a to bez využitia možnosti požiadania advokáta žalovanej v 2. rade o jej adresu, príp. o zabezpečenie jej účasti na pojednávaní, keďže všetci žalovaní boli v konaní zastúpení tým istým advokátom. Tretie pojednávanie vo veci bolo nariadené na 17. marec 2016 (po už uvedenej nečinnosti okresného súdu v trvaní viac ako 13 mesiacov a po doručení žiadosti právneho zástupcu žalobcov o nariadenie termínu pojednávania) a aj napriek tomu, že bolo odročené na neurčito pre účel rozhodnutia o procesnom návrhu žalobcov na zmenu účastníkov konania, okresný súd o tomto návrhu z 10. februára 2016 dosiaľ nerozhodol, hoci v zmysle v tom čase účinného § 92 ods. 5 OSP tak mal urobiť v rámci lehôt uvedených v citovanom zákonom ustanovení.

Takýto postup okresného súdu nemožno označiť za postup, ktorý by bol v súlade s § 100 ods. 1 prvej vety OSP, resp. v súlade s čl. 17 CSP, v zmysle ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

16.3.3 Pokiaľ ide o dôvody okresného súdu prezentované vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu k sťažnosti z 26. júla 2017, že na zistené prieťahy v konaní v období

od februára 2015 do marca 2016 mal vplyv odchod niektorých sudcov z okresného súdu a s tým spojené prerozdelenie vecí do senátov iných sudcov okresného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

17. Berúc do úvahy samotný priebeh napadnutého konania pred okresným súdom, ktoré bolo poznačené už uvedenými obdobiami nečinnosti okresného súdu, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu, v dôsledku ktorej okresný súd dosiaľ, t. j. ani po uplynutí viac ako 4 rokov, v konaní ešte vôbec meritórne nerozhodol, neostávalo ústavnému súdu nič iné, ako konštatovať, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 40/2013 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľmi označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu bolo porušené a napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa právoplatného rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho označené práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali aj priznania finančného zadosťučinenia pre každého v sume po 1 500 € odôvodňujúc to tým, že v súvislosti so stále prebiehajúcim a právoplatne neskončeným súdnym konaním vzniká sťažovateľom nemajetková ujma súvisiaca s dlhodobým, približne 4 roky trvajúcim stavom právnej neistoty a zvýšenej miery stresu.

22. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. S prihliadnutím na všetky okolnosti veci ústavný súd považoval priznanie sumy 800 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

V.

24. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

25. Ústavný súd v súlade s už citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o ich sťažnosti advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou.

26. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Advokátka vykonala 6 úkonov právnych služieb (pre každého zo sťažovateľov po 2 úkony), a to prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 73,67 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 82,51 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 165,02 € za jedného účastníka konania, t. j. za troch účastníkov konania 495,06 €, avšak vzhľadom na to, že právnym zástupcom sťažovateľov boli trovy konania vyčíslené v sume 439,30 €, t. j. v sume nižšej ako boli vyčíslené ústavným súdom, ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov konania len v sume uplatnenej ich právnym zástupcom, t. j. v sume 439,30 € (bod 4 výroku nálezu).

27. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

28. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017